

Përse EU duhet të rimendojë qasjen e saj ndaj Teknologjisë

Article by Konrad Bleyer-Simon

April 13, 2022

Sulmet me ransomware në infrastrukturën kritike, zgjedhjet e objektivave janë të synuara me pavërtetësisë të koordinuar dhe mbikëqyrja e tepruar janë disa nga anët negative të teknologjisë që tashmë janë të njohura. Rreziqet që qëndrojnë përpara - si zhvillimi i robotëve vrasës autonome - kuptohen më pak dhe mund të duken pa imagjinueshme, megjithatë këto kërcënime po bëhen gjithnjë e më të prekshme. Konrad Bleyer-Simon argumenton se përgjigja e BE-së duhet të bazohet në një kuptim dhe qasje gjeopolitike për të gjitha këto çështje.

Në shtator të vitit 2021, Evropa pa një nga zgjedhjet e saj më të rëndësishme të shënjestruar nga interesa antidemokratike, si brenda ashtu edhe nga jashtë. Pas 16 vitesh nën udhëheqjen e kancelares Angela Merkel, qytetarët gjermanë hodhën votën e tyre për të zgjedhur një pasardhës që mund të merrte atë që konsiderohet gjerësisht një nga zyrat publike më me ndikim në Evropë. Për një periudhë relativisht të shkurtër kohore gjatë fushatës në fillim të vitit 2021, kandidatja e Gjellbër, Annalena Baerbock, shihej si favoritja - por nga vera ajo kishte rënë përsëri në vendin e tretë. Ka shumë arsye pse ajo humbi një pjesë të konsiderueshme të mbështetjes fillestare: ajo është relativisht e re dhe e papërvojë, bëri disa gabime gjatë fushatës dhe si grua ishte në disavantazh nga ai që mbetet një mjedis politik jashtëzakonisht burrëror.

Mos informimi në internet, i përhapur dhe i përforcuar përmes mediave sociale dhe aplikacioneve të mesazheve, gjithashtu mund të ketë kontribuar në rënien e mbështetjes për Baerbock. [Rrjeti aktivist online Avaaz](#) zbuloi se 44 për qind e dezinformatave politike gjatë fushatës kishin për qëllim të Gjellbrit. Kur bëhet fjalë për mos informimin në lidhje me kandidatët për kancelar, 72 për qind kishin në shënjestër Baerbock.

Ndërsa shumica e ideve të gabuara në zgjedhjet Gjermane ishin të lindura në vend, të krijuara nga teoricienët e konspiracionit dhe aktivistët e së djathtës ekstreme, kishte frikë në rritje se Ghostwriter - një grup hackerash i lidhur me shërbimin e inteligjencës ushtarake ruse GRU - do të rriste operacionet e tij. Thuhet se kanë orkestruar sulme [phishing në Bundestagun Gjerman](#). Në vitet e mëparshme, Ghostwriter hakoi llogaritë e politikanëve dhe përhap ide të gabuara kundër NATO-s në Poloni dhe pjesën Baltike. Aktorët rusë të ideve të gabuara besohet gjithashtu se kanë kontribuar në [rezultatit e referendumit të Brexit](#) dhe hakerat e mbështetur nga Kremli luajtën një rol në [publikimin e dala për Macron](#) në prag të zgjedhjeve presidenciale franceze të vitit 2017. Diku tjetër, "infodemia" rreth Covid-19 përforcoi ndjenjat kundër vaksinimit dhe kundër maskave që çuan në shumë viktima të shmangshme gjatë valës së katërt të pandemisë.

Our latest edition - Moving Targets: Geopolitics in a Warming World - is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Teknologjia nuk është ajo që premtoi të ishte

Megjithëse dezinformimi është ndoshta kërcënimi digjital më i përfolur, ai nuk është i vetmi rrezik teknologjik me të cilin përballen demokracitë këto ditë. Sulmet D-DOS (Ndërprerjes së shërbimit) janë duke sulmuar faqet e shërbimeve qeveritare dhe financiare, dhe sulmet Ransomware paralizojnë punë e spitaleve dhe infrastrukturave të tjera të rëndësishme. Ato jo vetëm që shkaktojnë dëme financiare për kompanitë dhe organizatat e synuara, por gjithashtu mund të kenë një ndikim shumë më të gjerë. Ka pasur raporte për spitale që vonojnë procedurat dhe në SHBA vdekja e një të porsalinduri i atribuohet ndikimit të sulmeve hackerave.

Zbulimet e Edward Snowden na mësuam se qeveritë autoritare dhe demokratike po ndërtojnë infrastrukturën e tyre të mbikëqyrjes, shpesh duke blerë dhe shitur teknologji dhe të dhëna nga njëra-tjetra. Ndërsa zyrtarisht teknologjitë e ndërtuara në shoqëritë demokratike synojnë mbrojtje dhe parandalim, kjo nuk është gjithmonë kështu në praktikë. Kjo u bë e qartë edhe një herë në vitin 2021, kur qeveria e Hungarisë, anëtare e BE-së, u ekspozua për përdorimin e spyware-it të sofistikuar Pegasus për të hakuar telefonat e gazetarëve dhe politikanëve të opozitës.

[...] ofruesit e mediave sociale Facebook dhe Twitter u vlerësuan si katalizatorë të revolucioneve pro-demokracisë (kryesisht Pranverës Arabe); tani ata shihen gjerësisht si mjete apo bashkëpunëtorë të autokracive.

Vetëm një dekadë më parë, ofruesit e mediave sociale Facebook dhe Twitter u vlerësuan si katalizatorë të revolucioneve pro-demokracisë (kryesisht Pranverës Arabe); tani ata shihen gjerësisht si mjete apo bashkëpunëtorë të autokracive. Rrjedhjet e Facebook Papers, për shembull, zbuluan se produktet e kompanisë kontribuan në imazhe jo të shëndetshme të trupit të adoleshentëve, ndezën konflikte etnike në vendet në zhvillim dhe përforcuan mesazhe urrejtjeje. Doli se, pavarësisht se kishte ditur për këto probleme, kompania mbylli një sy për hir të fitimit.

Ofruesit e mediave sociale Facebook dhe Twitter u vlerësuan si katalizatorë të revolucioneve pro-demokracisë (kryesisht Pranvera Arabe); tani ata shihen gjerësisht si mjete apo bashkëpunëtorë të autokracive.

Inteligjenca artificiale e armatosur

Kërcënimet dixhitale vijnë në forma dhe madhësi të ndryshme, por ndoshta elementi më

domethënës i grupit të teknologjive të reja është inteligjenca artificiale (AI), e cila synon të kopjojë disa aspekte të funksionimit të inteligjencës njerëzore për të zgjidhur detyra si përkthimi i teksteve, fikja e dritat në apartament, ose drejtimi i sigurt i një makine nga A në B. Këto teknologji zhvillohen përmes mësimit të makinerive (Machine Learning), që do të thotë se pas një pike të caktuar programi fillon të kodojë veten: rrjetet e tij nervore e lejojnë atë të thithë një sasi të madhe të dhënash dhe të kërkojë modele. Si e tillë, Inteligjencën Artificiale (AI) bëhet një teknologji që përdor algoritme dhe fuqi llogaritëse për të kuptuar mjedisin në të cilin funksionon dhe për të vepruar në mënyrë autonome. Megjithëse AI aktual mbetet në kategorinë “e butë” dhe kështu është relativisht e kufizuar në aplikimet e saj, e kombinuar me kontrollin mbi pjesë të mëdha të të dhënave, harduerit dhe profesionistëve të aftë të TI-së (ose edhe hakerëve), ajo mund të ofrojë mundësi të pa imagjinueshme për lojtarët e shtetit dhe jo-shtetëror. Inteligjenca artificiale përdoret tashmë nga robotët që përhapin dezinformata, ajo mundëson mikro-shënjestrimin e mesazheve polarizuese politike, ndërsa skanerët e fytyrës dhe teknologjitë e asistentëve virtualë e çojnë mbikëqyrjen dhe kontrollin në nivele të pa imagjinueshme.

Një përdorim i rrezikshëm i kësaj teknologjie që meriton vëmendje të madhe është zhvillimi i armëve autonome precize. Përdorimi i tyre është tashmë më i përhapur sesa mund të supozohet, për shembull, avioni Eurofighter Typhoon ose sisteme të ndryshme tokë-ajër përdorin inteligjencë artificiale të sofistikuar për të ekzekutuar detyrat e tyre kryesore. Ato janë të destinuara zyrtarisht për qëllime mbrojtëse, por teknologjia po aq lehtë mund të përdoret për të shkaktuar dëm. Ndërsa ka shumë diskutime rreth përdorimit të këtyre teknologjive vetëm me një “njeri në rreth”, dy lojtarët më të mëdhenj të Inteligjencës Artificiale (AI), Kina dhe SHBA, nuk janë të gatshëm të mbështesin përpjekjet ndërkombëtare për të rregulluar në mënyrë efektive “robotët vrasës”. Kjo është edhe më shqetësuese pasi lista e vendeve dhe aktorëve që mbështeten në Inteligjencës Artificiale (AI) në mjediset ushtarake po rritet. Turqia ka zhvilluar – dhe thuhet se tashmë po përdor – një dron të quajtur Kargu-2, i cili mund të shënjestrojë dhe identifikojë në mënyrë autonome njerëzit, ndërsa Shteti Islamik ka vendosur dronë të disponueshëm komercialë, jo ushtarakë të ngarkuar me eksplozivë. Nëse rregulloret mbeten prapa zhvillimeve të tilla, ne do të përballemi gjithnjë e më shumë me kërcënimin e robotëve vrasës të prodhuar në shtëpi, të montuar nga mallrat që bliheshin ligjërisht në dyqanet e pajisjeve.

Sigurisht, në këtë pik teknologjia nuk është ende perfekte. Protestuesit pro-demokracisë, për shembull, ende mund të mashtrojnë sistemet e njohjes së fytyrës me përdorimin e disa bojërave të fytyrës. Por shpesh dobësitë e Inteligjencës Artificiale (AI) janë tiparet që e dallojnë njeriun nga makina: aftësia për të dalluar ushtarët nga civilët, për të peshuar kostot dhe përfitimet e pafitueshme, ose për të kuptuar se kur duhet të ndërpritet një mision. Ka shumë aktorë atje që nuk do të mendojnë dy herë për përdorimin e teknologjisë pavarësisht rreziqeve.

Ndërsa ka shumë diskutime rreth përdorimit të këtyre teknologjive vetëm me një “njeri në rreth”, dy lojtarët më të mëdhenj të Inteligjencës Artificiale (AI), Kina dhe SHBA, nuk janë të gatshëm të mbështesin përpjekjet

*ndërkombëtare për të rregulluar në mënyrë
efektive “robotët vrasës”.*

Lojtarët kryesore

Kompanitë më të mëdha të interesuara për zhvillimin e Inteligjencës Artificiale (AI) dhe teknologjisë digjitale janë të bazuara ne Shtetet e Bashkuara dhe Kinë. Më të njohurat janë pesë kompanitë amerikane GAFAM (Google, Amazon, Facebook, Apple dhe Microsoft – ndonjëherë përfshihet edhe IBM, duke i bërë ato G-MAFIA). Falë tregut të madh kinez, Alibaba, Baidu dhe Tencent janë po aq me ndikim ndërkombëtar. Këto kompani tashmë kanë tejkaluar kompanitë financiare në pasuri dhe ndikim (dhe me një potencial të konsiderueshëm për të formësuar politikat). Evropa nuk ka ekuivalente, madje edhe midis pak kompanive të krijuara në Evropë, shumë prej tyre po mendojnë një lëvizje në Shtetet e Bashkuara.

Edhe pse këto kompani janë të njohura kryesisht për projektet e tyre kryesore – të tilla si pajisjet inteligjente, tregjet digjitale, mediat sociale dhe motorët e kërkimit – shumë nga këto kompani private janë më efektive se projektet publike kur bëhet fjalë për zhvillimin e teknologjive të reja të Inteligjencës Artificiale (AI). Agjencia Amerikane e Projekteve të Kërkimit të Avancuar të Mbrojtjes (DARPA) ishte ndër organizatat e para që eksperimentoi me makina vetë-drejtuese, por Tesla dhe Google X rezultuan të ishin më efektive në ndjekjen e zhvillimit të tyre. Kompania Kineze EHang ka shkuar edhe më tej, thuhet se ka ndërtuar një dron pasagjerësh vetë-drejtues.

Rruga përpara për Evropën

Sfidat e shumta të paraqitura nga zhvillimi teknologjik kërkojnë një përgjigje të fortë politike. Mbikëqyrja, ndërprerja, ndikimi i tij i mundshëm në konfliktet e armatosura dhe ndikimi i tepruar i kompanive kyçe të Inteligjencës Artificiale (AI) dhe teknologjisë janë vetëm disa nga problemet që lidhen me zhvillimin teknologjik sot. Efekte të tjera përçarëse, të tilla si ndotja e shkaktuar nga fermat e serverëve dhe industritë nxjerrëse të mineraleve për të ndërtuara rreth prodhimit të harduerit, njihen gjithashtu gjithnjë e më shumë.

Në dekadat e fundit, Evropa ka qëndruar duarkryq, ndërkohë që lojtarët kryesorë kanë formësuar rrjedhën e zhvillimit teknologjik. Tani është koha që BE-ja të përcaktojë se çfarë dëshiron nga bota digjitale, gjë që mund të kërkojë të mendohet seriozisht për një qasje evropiane ndaj sovranitetit teknologjik. Kjo përfshin krijimin e një zinxhiri vlerash evropiane, por edhe një kuptim më të mirë të mënyrave në të cilat Evropa mund të kundërshtojë zhvillimet e dëmshme në teknologji dhe të vendosë standarde globale.

*Mbikëqyrja, ndërprerja, ndikimi i tij i mundshëm
në konfliktet e armatosura dhe ndikimi i tepruar
i Inteligjencës Artificiale (AI) dhe kompanive
kryesore të teknologjisë janë vetëm disa nga
problemet që lidhen me zhvillimin teknologjik*

sot.

Kjo është edhe më e rëndësishme pasi këto teknologji mund të kenë gjithashtu një ndikim pozitiv në shoqëritë tona: ato mund të revolucionarizojnë kujdesin shëndetësor, transportin ose vendimmarrjen politike dhe të parashikojnë fatkeqësi natyrore ose konflikte sociale. Shumë ekspertë shohin gjithashtu një potencial për përmirësime në mbrojtjen e mjedisit. Duke përfshirë të gjitha këto aspekte, është e pamohueshme që teknologjia dhe Inteligjencës Artificiale (AI) së bashku përbëjnë një nga çështjet kyçe gjeopolitike me të cilat BE-ja do të duhet të merret në dekadat e ardhshme.

Jo shumë kohë përpara pandemisë dhe izolimit që pasuam, Komisioni Evropian doli me artikullin e tij mbi Inteligjencën Artificiale. Kjo është një “qasje rregullatore dhe e orientuar nga investimet me objektivat e dyfishta të promovimit të përdorimit të Inteligjencës Artificiale (AI) dhe adresimit të rreziqeve që lidhen me përdorime të caktuara të kësaj teknologjie të re”. Ai pranon se Evropa ka ecur keq deri më tani në krahasim me SHBA-në dhe Kinën dhe thekson se investimet e Inteligjencës Artificiale (AI) në Amerikën e Veriut janë të paktën katër herë më të larta se në BE.

Për t’u bërë një lojtar global, për të krijuar një qasje evropiane dhe për të mbetur konkurrues – duke shmangur gjithashtu rreziqet – BE-ja duhet t’i kushtojë vëmendje katër komponentëve: cilësinë e të dhënave, profesionistëve të trajnuar mirë, cilësinë e softuerit (ose algoritmeve), dhe fuqia llogaritëse. Për sa i përket të dhënave, do të jetë e vështirë të konkurrosh me kapitalizmin e mbikëqyrjes të SHBA-së ose me qasjen autoritare të Kinës që trajnon softuerin e saj të njohjes së fytyrës me një bazë të dhënash që përfshin pothuajse të gjithë popullsinë kineze. Megjithatë, Evropa nuk duhet të dekurajohet nga përpilimi i të dhënave të veta (siç përmendet në strategjinë e të dhënave të BE-së 2020). Fushat e tjera, megjithatë, ofrojnë më shumë mundësi. Duke u mbështetur në njohuritë që mund të gjenden, ndër të tjera, në grupin e Inteligjencës Artificiale (AI) të Parisit ose në Luginën Kibernetike të Gjermanisë, Evropa ka potencialin të bëhet domethënëse, por kërkon përpjekje reale. Çelësi është rritja e investimeve në kërkim, teknologji dhe arsim, si dhe ofrimi i stimuljeve për ekspertët për të qëndruar në Evropë.

Është gjithashtu e rëndësishme të frenohen gjigantët teknologjikë që dominojnë hapësirën e Inteligjencës Artificiale (AI). BE, falë komisioneres Margrethe Vestager, ka udhëhequr disa përpjekje të rëndësishme ‘jo të besueshme’ për të kufizuar praktikant antikorruese dhe shmangjen e taksave të kompanive të mëdha të teknologjisë; këto u pasuan nga një strategji e fokusuar në rregullimin dhe investimet. Paketa digjitale e BE-së (që përfshin Aktin e Shërbimeve Digjitale, Aktin e Tregjeve Digjitale, Aktin e Inteligjencës Artificiale (AI) dhe të tjerë) synon të krijojë një kornizë që siguron konkurrencë të ndershme dhe mbron të drejtat themelore të qytetarëve në hapësirën digjitale. Për më tepër, Plani i Veprimit për Demokraci vendos rregulloren e platformës si një komponent thelbësor i përpjekjeve për të mbrojtur demokracinë. Paketa e rimëkëmbjes së pandemisë do të investojë në ekonominë digjitale, veçanërisht duke inkurajuar prodhimin e gjysmëpërçuesve. Por ka ende shumë për të bërë – investimi mbetet i pamjaftueshëm dhe ka nevojë urgjente për të punuar në koherencën e strategjisë evropiane. BE-ja duhet të shtojë përpjekjet e saj për të kontrolluar përdorimin ushtarak të Inteligjencës Artificiale (AI), për të mbrojtur të dhënat e qytetarëve dhe për t’i dhënë fund abuzimeve të kryera nga lojtarët dominues.

Një ndryshim në ajër?

Ndërsa ka më shumë për t'u bërë, drejtimi i përpjekjeve të BE-së është premtues: për të ofruar një alternativë ndaj qasjeve dominuese kineze dhe amerikane, ka një theks në Inteligjencës Artificiale (AI) "me qendër njeriun" dhe "të besueshëm". Strategjia e të dhënave të BE-së synon krijimin e një tregu të vetëm informacioni, por pa metodat e diskutueshme të mbikëqyrjes së fuqive të mëdha aktuale të Inteligjencës Artificiale (AI). Dokumenti i Komisionit për inteligjencën artificiale me qendër njeriun thekson nevojën për një kuadër etik dhe ligjor që parandalon, për shembull, formimin e algoritmeve nga lloji i paragjyqimeve perëndimore, mashkullore, të klasës së mesme të lartë që përkeqëson padrejtësitë në disa nga përdorimet aktuale të Inteligjencës Artificiale (AI), si për shembull në vendimet e lirit me kusht ose vlerësimin e nxënësve të shkollave të mesme.

Në edicionin e fundit të Green European Journal, eurodeputetja e gjelbër Alexandra Geese dhe ekspertja e politikave kibernetike Marietje Schaake ndajnë pikëpamjet e tyre rreth sfidave dhe mundësive aktuale që lidhen me Inteligjencës Artificiale (AI), teknologjinë dhe qasjen evropiane për t'u marrë me to. Të dy ekspertët theksojnë nevojën që BE të veprojë në mënyrë të bashkuar, si dhe që hapësira digjitale të jetë një komponent kyç në debatet gjeopolitike. Ajo që ndodh në lidhje me algoritmet, platformat online, hakimet dhe fenomenet e tjera digjitale është të paktën po aq e rëndësishme për sigurinë e Evropës sa edhe çështjet klasike të sigurisë, si përhapja bërthamore apo terrorizmi. Nëse Evropa do të ketë sukses në këtë fushë, ajo do të ketë nevojë për një qasje të vërtetë evropiane, një angazhim për investime, mbrojtjen e të drejtave digjitale dhe ndërtimin e koalicionit. Disa nga qasjet në tryezë janë premtuese, por duhet bërë më shumë dhe, duke pasur parasysh ritmin marramendës të zhvillimit teknologjik, nuk ka kohë për të humbur.

Konrad Bleyer-Simon is a research associate at the Centre for Media Pluralism and Media Freedom. He pursued doctoral studies at the Human Rights Under Pressure joint programme of the Freie Universität Berlin and the Hebrew University in Jerusalem.

Published April 13, 2022

Article in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/perse-eu-duhet-te-rimendoje-qasjen-e-saj-ndaj-teknologjise/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space. Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.